

İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4837 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu mütalâasıyle Çalışma Komisyonu raporu (1/612)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayn : 71/1407, 6 - 3979

17 . XI . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4837 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 3 . XI . 1949 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

GEREKÇE

4837 sayılı Kanunun tatbikatında üç seneden beri edinilen tecrübeler bu kanunda bâzı değişiklikler yapılmasını zaruri kılmıştır. Filhakika sözü geçen kanun, bugünkü şekliyle, kuruma yeter derecede gelir sağlayamadığı gibi - kurum memurlarına Devlet ve iktisadi devlet kurumu memurlarına tanınmış olan haklardan bir çoğu tanınmamış olması hasebiyle - kurum için lüzumlu olan mütahassıs elemanların teminine de imkân vermemektedir. Keyfiyet 1948 yılı sonunda toplanan danışma kurulunca tezekkür edilerek karara bağlandığı gibi kurumun 1947 yılı hesap ve işlemlerini inceliyen komisyonun Devlet Ekonomi Kurumları Genel Kurulunca kabul edilen 29 . II . 1949 tarihli raporunda da açık bir surette ifade edilmiş bulunmaktadır.

Bu zaruretler dolayısıyla 4837 sayılı Kanunun aşağıda gösterilen maddelerinin değiştirilmesi ihtiyacı hâsıl olmuş ve bu değişikliklerin mucip sebepleri de izah edilmiştir.

Muaddel madde 6 : Maddenin birinci fıkrasındaki Genel Müdür yardımcılarında birisinin hekim olması şartı kaldırılmak suretiyle bu kadroya tâyin edilecek kimsenin haiz olması lâzımgelen vasıflar bakımından daha geniş bir seçme imkânı sağlanmıştır. Hilâfına hüküm bulunmadığına göre yeni şekil bu yardımcının hekim olmasına mâni olmayacaktır.

Muaddel madde 9 : Kurum memurlarının kurumu ilgilendiren hususlarda iş yerlerinde gerekli incelemeleri yapabilmelerini temin maksadiyle maddeye bir fıkra ilâve olunmuştur.

Muaddel madde 10 : Maddenin eski şekli sadece Danışma Kuruluna munhasır olduğu halde, yeni şeklinde, mahallî danışma komisyonlarına da yer verilmiş bulunmaktadır. Gerçekten, kurumun, memleketin iş ve işçi bulma ile ilgili ihtiyaçlarını en mükemmel bir tarzda karşılayabilmesi için bir taraftan, bölgelerin arz ettiği hususiyetleri yakinen takip edebilmesi ve diğer taraftan da, gütmekte olduğu genel politikanın yurdun her tarafında nasıl bir mâkes bulunduğunu öğrenmesi icap eder. Bunu sağlayacak en emin vasıtanın da, kurumla doğrudan doğruya ilgisi bulunmayan mütahassıs kimselerden müteşekkil bitaraf mahallî komisyonlar olduğu muhakkaktır. Nitekim, sö-

zû geçen komisyonlara yabancı memleketler mevzuatıyla beynelmilel sözleşmelerde önemli bir yer verilmektedir.

Muaddel madde 13 : İş ve İşçi Bulma Kurumunun 1947 yılı hesap ve işlemlerini inceliyen komisyonun Devlet Ekonomi Kurumları Genel Kurulunca kabul edilen 29 . II . 1949 tarihli raporunun 14 ncü maddesinde de ehemmiyetle belirtildiği üzere, kurumun uzun vâdeli plânlarla çalışma imkânlarının elde edilmesi, her şeyden evvel, malî durumun evvelinden bilinmesine bağlıdır; bu da ancak kurumun gelir kaynaklarının müstakar bir hale getirilmesiyle kabıldır.

Halbuki maddenin eski şekli, B fıkrası gereğince il ve belediye bütçelerinde kurum namına konulacak ödeneklerin fiiliyatta hiç mesabesine indirilmesini mümkün kılmakta ve böylece kanunun istihdaf ettiği gaye de tahakkuk edememektedir.

Bu itibarla madde, kurumun gelir kaynaklarının müstakar bir hale gelmesini ve böylelikle, ileriki malî durumunun evvelinden bilinmesini ve binnetice, uzun vâdeli plânların hazırlanmasını sağlayacak şekilde değiştirilmiştir.

Buna göre, maddenin eski şeklinde vuzuhtan ayrı bir ibare halinde yer alan (Yüzde birinden çok olmamak üzere) kaydı kaldırılmış ve memleket realitelerine daha uygun bir esas kabul edilmiştir. Filhakika, maddenin teklif edilen şeklinde, gelirleri 25 000 liraya kadar olan ve bu mütevazı bütçeleriyle bedellerinin bir kısım ihtiyaçlarına mahdut bir ölçüde cevap verebilen belediyeler lehine bir muafiyet tanınmış bulunmaktadır. Aynı mülâhaza dolayısıyla bütçeleri 25 000 den 1 999 999 liraya kadar olan belediyelerle bütçeleri 2 000 000 ve daha fazla olan belediyeler arasında da bir fark gözetilmiş ve öcekilerin bütçelerine konulacak ödeneğin gelirlerinin yüzde yarımından az olmaması ve sonuncular için de yüzde birden az olmaması esası kabul edilmiştir.

Aynı veçhile, özel idareler tarafından konulacak ödeneğin de, bütçelerinin yüzde yarımından az olmaması şartıyla tadil ve tasrihi uygun görülmüştür.

Muaddel madde 16 : Âmme hizmetini karşılıksız yapmakta olan ve gelir kaynağının en mühim kısmını umumi bütçede bulan kurumun bileümle muamelâtı, her hangi bir kazanç teminini istihdaf etmediği ve doğrudan doğruya âmme menafiinin teminine mâruf bulunduğu cihetle, damga ve her türlü rusum, harç ve kaydiyeden muaf tutulmak ve malları Devlet malı, alacak ve borçları da Devlet alacak ve borcu sayılmak icbeder.

Bu maksatlarla ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

İçişleri Komisyonunun mütalâası

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/612

Karar No. 12

14 . XII . 1949

Yüksek Başkanlığa

Çalışma Komisyonunun gördüğü lüzum üzerine İktüzük'ün 28 ve 35 nei maddeleri hükümlerine dayanılarak mütalâasının bildirilmesi için Komisyonumuza tevdi buyrulan İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun tasarısı Çalışma Bakanı Reşad Şemsettin Sırer huzuriyle incelendi.

Tadili teklif olunan beş maddeden 6 ve 9 neu maddeler aynen kabul olundu. Komisyonumuzu

ilgilendiren hükümleri ihtiva eden 10 ve 13 ncü maddeler üzerinde bilhassa durularak kuruma yardım yapsın veya yapmasın işçilerin durumlarıyla meşgul olacak bir kurulda teknil belediyelerin rey ve söz sahibi olmaları tabî görülmüş ve bu sebeple 10 neu maddenin (A) fıkrasındaki (Koruma yardım ödeneği veren) kaydı kaldırılmıştır. Halen mer'î olan kanunun 13 ncü maddesi hükmüne göre 13 belediyemizin kuruma yardım ödeneği ödemekte oldukları anlaşılmış olup

diğer kaynaklarla beraber bu belediyelerimizin ödenekleri mahdut gelirle İş ve İşçi Bulma Kurumunun üzerine aldığı hakikaten büyük ve çok önemli bir sosyal işi başarması mümkün olamayacağı ve yeni ve esaslı gelir kaynağı bulunması zaruri bulunduğu üzerinde komisyon ekseriyeti birleşmiş ve ancak tek mil il özel idareleriyle 25 000 liradan fazla gelirleri olan belediyeleri mükellefiyet şümulü içine alan ve tadili istenen 13 ncü maddede zikredilen asgari haddin 25 000

liradan 100 000 liraya çıkarılması muvafık görülmüştür.

Kurumla mallarının Devlet malları derecesinde imtiyazlı bir hale gelmesini de temin eden 16 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

İşbu karar ve mütalâamızın talebi veçhile Çalışma Komisyonuna tevdi buyurulmasını saygılarımızla arz ederiz.

İçişleri Komisyonu Başkanı
Tekirdağ
C. Uybadin

Çalışma Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Çalışma Komisyonu
Esas No. 1/612
Karar No. 28

13 . II . 1950

Yüksek Başkanlığa

4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi için Çalışma Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunun tasvibi ile Başbakanlığa; Başbakanlığın 17 . XI . 1949 tarih ve 6/3979 sayılı yazılılarıyla Yüksek Başkanlığa sunulan tasarı Başkanlığın 18 . XI . 1949 tarih ve 1/612 sayılı havaletleriyle Komisyonumuza tevdi edilmiştir.

Hükümet tasarısının gerekçesinde belirtilen esasları dikkate alarak incelme ve tartışmalarını yapan Komisyonumuz aşağıda yazılı maddelerde bazı değişikliklerle tashihlere karar vermiştir.

Şöyleki :

Muaddel 9 ncü maddede birinci bölümün A fıkrasından - bir iş ve işçi bulma bölgesi içinde bulunup da İş ve İşçi Bulma Kurumuna yardım ödeneği vermeyen belediyelere de danışma kurullarında temsil edilmek hakkını sağlamak maksadıyla - «ve kuruma yardım ödeneği veren» ibaresinin çıkarılmasına;

B fıkrasına ise - daha geniş bir anlayış vermek düşüncesiyle - «Sendikalar veya benzeri» ibaresinin ilâvesine;

Muaddel 13 ncü maddenin : B fıkrasında

- İçişleri Komisyonunun raporiyle Çalışma ve İçişleri Bakanlıklarının Komisyonumuza - dinlenen temsilcilerinin görüşlerine uyularak daha uygun ve katî bir şekil sağlamak için - «% yarımından az olmamak üzere» ibaresi yerine «% yarım olarak» ibaresinin; «yirmi beş bin» yerine «yüz bin»; «% yarımından» yerine «% yarım»; «% birinden az olmamak üzere» yerine «% bir olarak» kelime ve ibarelerinin;

Fıkranın sonuna da «ilk üç ayı içinde» ibaresi yerine de «ilk altı ayı içinde» ibaresinin konulmasını uygun görmüş ve diğer maddeleri aynen kabul etmiştir.

Kanunlaşması için Yüksek Meclise sunulmak üzere tasarı Yüksek Başkanlığa sunulur.

Çalışma Ko. Baş.
Erzurum
Ş. Koçak

Bu rapor sözcüsü
İstanbul
A. Arı

Kâtip
İstanbul
A. Arı
Tokat
M. Özden

Burdur
Dr. M. Ş. Korkut
Urfa
H. Oral

Kars
Dr. E. Okay
Yozgad
K. Erbek

Zonguldak
S. Koçer

Denizli
H. Oral

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4837 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun tasarısı

BİRİNCİ MADDE — 4837 sayılı Kanunun 6, 9, 10, 13 ve 16 ncı maddeleri aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

Madde 6. — Genel Müdürlük Kuruluşu, Genel Müdür ile iki yardımcısından ve genel merkez kuruluşu ile şubelerden meydana gelir.

Kurum şubelerinin nerelerde kurulacağı ve her bir şubenin hangi il ve belediyelerin sınırları içinde faaliyette bulunacağı Genel Müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının kararı ile belirtilir.

Madde 9. — Kurum memurlarının aylıkları hakkında 3659 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Kurumun yetkili memurları tarafından iş ve işçi bulma konusu ile ilgili işlerin yürütülmesinde İş Kanununun 92 ve 137 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

Madde 10. — Danışma kurulu ve mahallî danışma komisyonları :

1. Danışma kurulu :

A) İşçi çalıştırılan müesseselerin bağlı bulunduğu Bakanlıklar ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ve kuruma yardım ödeneği veren il genel meclisi ile belediyelerin münavebe usulüyle davet edecekleri birer temsilcilerinden,

B) Çalışma Bakanlığınca uygun görülecek münavebe usulüyle ticaret ve sanayi odalarıyla işçi kurumları temsilcilerinden meydana gelir.

İşçi ve iş verenlerin temsilei üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Çalışma Bakanı veya görevlendireceği kimse danışma kuruluna başkanlık eder.

Kurul, Çalışma Bakanlığının çağırısı üzerine yılda bir defa âdiyen ve gerekli görüldükçe her zaman olağanüstü toplanır.

2. Mahallî danışma komisyonları :

Lüzum görülecek yerlerde genel müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının tasvihiyle teşkil edilir. Bunların vazife, terekküp ve faaliyet tarzlarıyla üyelerine ödenecek yol giderleri ve

ÇALIŞMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4837 sayılı Kanunun 6, 9, 10, 13 ve 16 ncı maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Muaddel madde 6. — Genel Müdürlük kuruluşu, genel müdür ile iki yardımcısından ve genel merkez kuruluşu ile şubelerden meydana gelir.

Kurum şubelerinin nerelerde kurulacağı ve her bir şubenin hangi il ve belediyelerin sınırları içinde faaliyette bulunacağı genel müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının kararı ile belirtilir.

Muaddel madde 9. — Kurum memurlarının aylıkları hakkında 3659 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Kurumun yetkili memurları tarafından İş ve İşçi Bulma Kurumu ile ilgili işlerin yürütülmesinde İş Kanununun 92 ve 137 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

Muaddel madde 10. — Danışma kurulu ve mahallî danışma komisyonları :

1. Danışma kurulu :

A) İşçi çalıştırılan müesseselerin bağlı bulunduğu bakanlıklar ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının il genel meclisi ile belediyelerin münavebe usulüyle davet edilecek birer temsilcilerinden;

B) Çalışma Bakanlığınca uygun görülecek münavebe suretiyle Ticaret ve Sanayi Odalarıyla İşçi Sendikaları ve benzeri kurumları temsilcilerinden,

Meydana gelir.

İşçi ve iş verenlerin temsilei üyelerinin görev süreleri 3 yıldır. Çalışma Bakanı veya görevlendireceği kimse Danışma Kuruluna Başkanlık eder.

Kurul, Çalışma Bakanlığının çağırısı üzerine yılda bir defa âdiyen ve gerekli görüldükçe her zaman olağanüstü toplanır.

2. Mahallî Danışma komisyonları :

Lüzum görülecek yerlerde Genel Müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının tasvihiyle teşkil edilir. Bunların vazife, terekküp ve faa-

Hâ.

günlük ödenekler çıkarılacak tüzükte tesbit olunur.

Madde 13. — Kurumun gelirleri şunlardır:

A) Her yıl Çalışma Bakanlığı Bütçesinde İş ve İşçi Bulma Kurumuna yardım adıyla açılacak özel bölüme konulacak ödenek,

B) Bir veya birkaç il ve belediyeyi içine alan kurum şubelerinin bölge sınırları dâhilindeki özel idare bütçelerine gelirlerinin yüzde yarımından az olmamak üzere konulacak ödeneklerle; bütçeleri yirmi beş bin liradan iki milyon liraya kadar olan belediyelere gelirlerinin yüzde yarımından ve bütçeleri iki milyon lira ve daha fazla olan belediyelere gelirlerinin yüzde birinden az olmamak üzere bütçelerine konulacak ödenekler (İl ve belediye bütçelerinde bu maksat için ayrılan ödenekler hiçbir suretle başka bölüme aktarılamaz ve malî yılın ilk üç ayı içinde tahakkuk ettirilerek kurumun adına ve hesabına ödenir),

C) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler,

D) Diğer çeşitli gelirler.

Madde 16. — İş ve İşçi Bulma Genel Muhasebe, Artırma, Eksiltme ve İhale kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize ve denetlemesine bağlı değildir.

Kurumun malları İcra ve İflâs ve Türk Ceza kanunları bakımından Devlet malı hükmünde olup alacakları da Devlet alacağı derecesinde imtiyazlıdır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>S. Gümaltay</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>N. Erim</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>C. S. Barlas</i>	<i>Fuad Sirmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Çakır</i>	<i>E. Erişirgil</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
	<i>İ. R. Aksal</i>

Ca. K.

liyet tarzlarıyla üyelerine ödenecek yol giderleri ve günlük ödenekler çıkarılacak tüzükte tesbit olunur.

Muaddel madde 13. — Kurum gelirleri şunlardır:

A) Her yıl Çalışma Bakanlığı Bütçesinde iş ve işçi bulma kurumuna yardım adıyla açılacak özel bölüme konulacak ödenek,

B) Bir veya birkaç il ve belediyeyi içine alan gurup şubelerinin bölge sınırları dahilindeki özel idare bütçelerine gelirlerinin % yarımı olarak konulacak ödeneklerle; bütçeleri yüz bin liradan iki milyon liraya kadar olan belediyelere gelirlerinin yüzde yarımı ve bütçeleri iki milyon lira ve daha fazla olan belediyelere gelirlerinin yüzde biri olarak bütçelerine konulacak ödenekler (İl ve Belediye bütçelerinde bu maksat için ayrılan ödenekler hiçbir suretle başka bölüme aktarılamaz ve ilk altı ay içinde tahakkuk ettirilerek kurumun adına ve hesabına ödenir).

C) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler,

D) Diğer çeşitli gelirler,

Muaddel madde 16. — İş ve işçi bulma kurumu Genel Muhasebe, Artırma, Eksiltme ve İhale kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize ve denetlemesine bağlı değildir.

Kurumun malları İcra ve İflâs ve Türk Ceza kanunları bakımından Devlet malı hükmünde olup alacakları da Devlet alacağı derecesinde imtiyazlıdır.

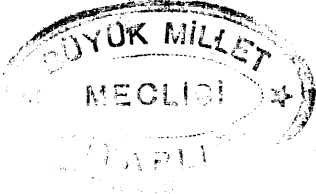
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulunca yürütülür.

Hü.

Ca. K.

Millî Eğitim Bakanı ve	Bayındırlık Bakanı
Dışişleri B. V.	Ş. Adalan
<i>T. Banguoğlu</i>	
Ekonomi ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>Vedat Dicleli</i>	<i>Dr. K. Bayazit</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Dr. F. Ş. Bürge</i>	<i>Cavid Oral</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>Dr. Kemal Satır</i>	<i>Reşat Ş. Siner</i>
İşletmeler Bakanı	
<i>Münir Birsal</i>	

Başbakanlık
Kütüphane

Es. No. : 1950-2104

Remiz : _____